

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Pavla Molka a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobkyně: **IMG BOHEMIA s. r. o.**, se sídlem Průmyslová 798, Planá nad Lužicí, zastoupena JUDr. Ing. Ondřejem Lichnovským, advokátem se sídlem Palackého 151/10, Prostějov, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o vyloučení soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Milana Podhrázkého z projednávání a rozhodnutí ve věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 8 Afs 151/2022,

t a k t o :

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Milan Podhrázký **není vyloučen** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 8 Afs 151/2022.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) ve věci vedené pod sp. zn. 8 Afs 151/2022, v níž je JUDr. Podhrázký soudcem zpravodajem, projednává kasační stížnost žalobkyně, jejímž zástupcem je JUDr. Ing. Ondřej Lichnovský. JUDr. Podhrázký přípisem ze dne 14. 2. 2024 sdělil předsedovi NSS, že zástupce stěžovatelky je zároveň přísedícím z řad advokátů v kárném senátu ve věcech soudců 13 Kss, jemuž JUDr. Podhrázký předsedá.

[2] JUDr. Podhrázký se necítí být subjektivně podjatý, mimo jiné proto, že kárný senát ve stávajícím složení působí teprve od srpna 2023 a pracovní ani osobní vazby doposud nemohly dosáhnout intenzity zakládající subjektivní pochybnosti o nepodjatosti. Má však za to, že z hlediska objektivní stránky může být jako problematické vnímáno, pokud by se předseda kárného senátu podílel na rozhodování kasační věci, v níž jako zástupce účastníka řízení vystupuje jeden z přísedících téhož kárného senátu. Dodal, že si není vědom, že by obdobná situace byla doposud řešena v judikatuře NSS.

[3] Předseda NSS postupem podle § 8 odst. 3 *in fine* zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále také „s. ř. s.“), předložil posouzení otázky podjatosti k rozhodnutí jinému senátu NSS, kterým byl podle rozvrhu práce určen devátý senát.

[4] Žalobkyně ani žalovaný se nevyjádřili k důvodům podjatosti, které JUDr. Podhrázký ve svém oznámení vymezil.

[5] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci *vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli*

na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

[6] Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. [s]oudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.

[7] Rozhodnutí o vyloučení je výjimkou z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). K odnětí věci a jejímu přikázání jinému soudci musí proto docházet pouze ve výjimečných případech (srov. např. bod 10 usnesení NSS ze dne 25. 5. 2021, č. j. Nao 99/2021-49, č. 4206/2021 Sb. NSS, a judikaturu tam citovanou).

[8] Jak dále NSS uvedl například v usnesení ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014-31, „z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námítky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti soudce o jeho nezaujatosti v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o nepodjatosti konkrétního soudce; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem soudce vedou. Platí však, že k vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci, nebo schopen, nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11). Podjatost soudce totiž zcela nepochybně zasahuje do ústavního principu zákonného soudce.“

[9] JUDr. Podhrázký ve výše zmíněném přípisu uvedl, že se necítí být subjektivně podjatý. Subjektivní nestrannost je presumována, přičemž NSS má za to, že o subjektivní podjatosti JUDr. Podhrázkého v této věci žádné okolnosti nenesvědčí (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 3. 2. 2021, č. j. Nao 173/2020-119, č. 4235/2021 Sb. NSS, bod 44). U objektivní stránky nestrannosti je naopak nutné zkoumat, zda existují okolnosti, které mohou vzbuzovat pochybnosti o nestrannosti soudu či soudce (usnesení rozšířeného senátu č. j. Nao 173/2020-119, bod 46).

[10] NSS proto posoudil, zda existují objektivní důvody pochybovat o nepodjatosti JUDr. Podhrázkého. Profesionální a kolegiálními vztahy v kontextu posuzování podjatosti se NSS zabýval ve své judikatuře opakovaně. Podstatné jsou v tomto směru jednak povaha vztahu, jednak jeho intenzita (usnesení NSS ze dne 21. 10. 2020, č. j. Nao 114/2020-20),

pokračování

neboť závěr o podjatosti lze učinit teprve tehdy, dosáhne-li vztah soudce k dané věci, účastníkům či jejich zástupcům takové intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude schopen nezávisle a nestranně rozhodovat (bod 8 usnesení NSS ze dne 11. 6. 2010, č. j. Nao 46/2010-78, č. 2102/2010 Sb. NSS).

[11] Důvody ke konstatování podjatosti budou tudíž tím slabší, čím dále se osoba, jíž by se měla podjatost týkat, nachází v řetězci věc – účastník – zástupce účastníka, a tím slabší, čím formálnější a méně intenzivní je vztah soudce k dané osobě. Jako nejsilnější z důvodů je tudíž nutné vnímat příbuzenský (srov. usnesení NSS ze dne 11. 3. 2024, č. j. Nao 23/2024-85) či přátelský vztah k účastníkům či jejich zástupcům, neboť „vztah skutečného přátelství lze označit za velmi silnou (jednu z nejsilnějších) motivaci určitého apriorně zaměřeného jednání, avšak teprve při určité intenzitě přátelského vztahu lze zvažovat jeho možný psychologický dopad i z hlediska zachování přirozené schopnosti nezávislého řešení případu. Je tudíž třeba přihlídnout právě také k intenzitě tohoto přátelství.“ (usnesení NSS ze dne 21. 10. 2020, č. j. Nao 114/2020-20; viz také usnesení NSS ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014-31). Ani přátelský vztah však nepovede vždy ke konstatování podjatosti (viz usnesení č. j. Nao 114/2020-20; usnesení č. j. Nao 46/2010-78; či naopak usnesení NSS ze dne 24. 10. 2023, č. j. Nao 176/2023-37).

[12] Naopak vztah, jenž je svou povahou pouze profesní a formální, a navíc nikoliv k samotným účastníkům, ale pouze k jejich zástupcům, zpravidla k pochybnostem o nestrannosti nepovede. Jak totiž NSS uvedl v usnesení č. j. Nao 114/2020-20, „[s]kutečnost, že mezi soudcem a jinou osobou, zejména jiným právním profesionálem (např. advokátem), jenž ve věci, o nichž rozhoduje daný soudce, vystupuje jako procesní aktér, existuje profesní přátelství, nelze považovat samu o sobě za důvod podjatosti. Nestačí tedy bez dalšího, že lze vysledovat určitou vztahovou linku mezi soudcem a jeho věcí či účastníkem. Aby byla určitá vztahová linka důvodem podjatosti, musí být její význam pro soudce dostatečně intenzivní. Soudci opakovaně přicházejí v souvislosti s výkonem své profese do styku s lidmi, které znají a k nimž je nezdůvodněná poji i profesní přátelství.“ Kvalita a hloubka těchto vztahů, které soudce nevyhnutelně v rámci své profesní činnosti navazuje uvnitř právnícké komunity, se v čase může měnit (usnesení ze dne 27. 8. 2013, č. j. Nao 41/2013-56).

[13] Soudce je nicméně v každém případě právním profesionálem, „jehož ústavní jakožto i mravní povinností je dbát o nezávislé a nestranné rozhodování. S výkonem funkce soudce je proto nerozlučně spjat požadavek na to, aby se soudce byl schopen oprostit od nepatřičných vnějších vlivů na jeho rozhodovací činnost. Méně intenzivní vlivy na svou rozhodovací činnost tak musí soudce být schopen odfiltrovat s ohledem na nároky své profese. Pokud tedy intenzita rušivých vlivů nedosáhne určité kritické úrovně, nemohou vzniknout legitimní pochybnosti o tom, že soudce není schopen dostát požadavkům na nezávislé a nestranné rozhodnutí, které jsou na něj kladeny a kterých si musí být vědom.“ (usnesení NSS ze dne 13. 3. 2014, č. j. Nao 86/2014-15)

[14] Z uvedeného je zřejmé, že vztah, který nepřekračuje běžnou profesní, resp. kolegiální známost v rámci soudcovského stavu, nelze bez dalšího považovat za objektivní důvod pochybovat o nepodjatosti rozhodujícího soudce. NSS má za to, že právě o takový vztah se jedná v nyní projednávaném případě. Vztah JUDr. Podhrázkého jakožto předsedy kárného senátu a JUDr. Ing. Lichnovského jakožto jednoho z přísedících a současně stěžovatelčina zástupce ve věci, v níž je JUDr. Podhrázký soudcem zpravodajem, lze charakterizovat jako profesní vztah, který nadto vznikl na základě okolností nezávislých na nikom z nich, neboť žádný z nich nemohl mít vliv na složení daného kárného senátu. Takový vztah proto

s ohledem na výše uvedená východiska nezakládá z objektivního hlediska pochybnosti o nestrannosti JUDr. Podhrázkého.

[15] Zcela irelevantní není ani toliko krátká délka fungování daného kárného senátu v příslušném složení a dosavadní intenzita jejich spolupráce, neboť i tyto okolnosti nasvědčují formální a profesní povaze vztahu, který mezi předsedou kárného senátu a přísedícím vzniká. Tím samozřejmě není vyloučeno, že z hlediska subjektivního, a tedy následně i objektivního, nemůže dojít k posunu tohoto vztahu, neboť, jak bylo uvedeno výše, vztahy jsou dynamické a jejich povaha a intenzita se může změnit. V nyní projednávaném případě však z ničeho nevyplývá, že by k nějakému posunu mohlo dojít.

[16] Nejvyšší správní soud proto na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že nejsou naplněny podmínky pro to, aby byl soudce JUDr. Milan Podhrázký vyloučen z projednání a rozhodnutí výše uvedené věci.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n**ejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. března 2024

JUDr. Pavel Molek
předseda senátu